Gemeente Rotterdam
Burgemeester

Ing. A. Aboutaleb
Burgemeester

Bezoekadres: Stadhuis Coolsingel 40
3011 AD Rotterdam
Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

Website: www.rotterdam.nl
E-mail: bbo@rotterdam.nl
Inlichtingen: S.J.M. Vermeul
Telefoon: 010 2673955

Portefeuillehouder: burgemeester
Cluster: Directie Veiligheid
Ons kenmerk: 19bb13052
Uw kenmerk:

Bijlage: 1

Datum: 14 maart 2019

Betreft: Aanpak ondermijnende criminaliteit 2018

Aan de Gemeenteraad

Onderwerp:
Aanpak ondermijnende criminaliteit 2018.

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?
Met deze raadsbrief en infographic informeer ik u over de inspanningen en resultaten in het kader van de aanpak ondermijnende criminaliteit over 2018.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/begroting/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:
- Het coalitieakkoord 2018-2022 'Nieuwe Energie Voor Rotterdam'
- Het Rotterdamse veiligheidsprogramma 'Veilig@Rotterdam 2018-2023'

Aanpak ondermijnende criminaliteit:
Bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit werkt de gemeente samen met de partners van het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC): o.a. de politie, de Belastingdienst en het Openbaar Ministerie (OM). Wanneer ik in de wij-vorm spreek, bedoel ik de gezamenlijke inzet vanuit de gemeente en de RIEC-partners.

In 2018 is de aanpak geïntensiveerd en heeft extra prioriteit gekregen in het coalitieakkoord 2018-2022 en in het nieuwe Rotterdamse veiligheidsprogramma. De aanpak richt zich op thema's (zoals drugscriminaliteit) en geografische gebieden (zoals Rotterdam-Zuid en de haven). We werken hierbij langs vier sporen: 1. tijdig signaleren, 2. voorkomen en 3. aanpakken van ondermijnende criminaliteit, maar ook 4. het stimuleren van positieve ontwikkelingen. Om de slagkracht van de integrale aanpak en het overheidsoptreden te vergroten, is het afgelopen jaar extra geïnvesteerd in de eerste twee sporen. We willen de maatschappelijke weerbaarheid verbeteren. Dit doen we bijvoorbeeld door voorlichting te geven aan o.a. bewoners, ondernemers en Verenigingen van Eigenaren (VvE's). We pakken ondermijnende criminaliteit effectiever aan met de hulp van private partijen en organisaties.

Hierbij vindt u eerst een selectie van de resultaten. Om meer context en achtergrond bij de cijfers te presenteren, geef ik in deze brief per thema de ontwikkelingen en gezamenlijke inzet weer. In de bijlage treft u een interactieve infographic aan met een selectie van de resultaten en inspanningen van het afgelopen jaar.

BD-B-01-BGM

Selectie van de resultaten en inspanningen

- Drugs: 261 hennepkwekerijen ontmanteld; 125 bestuurlijke boetes opgelegd t.w.v. €430.000,-; in Rotterdam-Zuid is ruim 330 kilo harddrugs in beslag genomen.
- Mensenhandel: weerbaarheidssessie georganiseerd voor exploitanten in de prostitutiebranche; 12 veroordelingen; €134.000,- afgepakt; samen met Roemenië een strafrechtelijk onderzoek gestart dat leidde tot 10 aanhoudingen.
- Branches: 11 bestuurlijke sluitingen; 2 maal vergunningplicht opgelegd nadat illegaal gokken en heling is geconstateerd; 2 panden worden getransformeerd tot woningen.
- Crimineel vermogen: beslag gelegd op €15.789.588,-; auto's in beslag genomen met een totaalwaarde van €342.360,-; 25 controles op geldtransactiekantoren.
- Blenderacties: 2 grootschalige integrale verkeerscontroles in Rotterdam-Zuid: 70 kilo drugs aangetroffen; 58 auto's in beslag genomen.
- Vastgoed: 16 bestuurlijke boetes voor onttrekken van woningen aan woningvoorraad t.w.v. €92.000,-; 73 gesprekken gevoerd met pandeigenaren en verhuurders; bewustwordingsbrief verstuurd naar 2300 verhuurmakelaars.
- Wapens: 274 vuurwapens en 130 nepvuurwapens in beslag genomen.
- Bedrijventerreinen: vergunningplicht voor autoverhuurbranche Spaanse Polder: 10 van de 18 bedrijven hebben een vergunning aangevraagd; 8 zijn op eigen initiatief gestopt; 100 opslagboxen in de Spaanse Polder gecontroleerd; bijeenkomst georganiseerd met de exploitanten van opslagboxen en brancheverenigingen; 19 panden gecontroleerd op bedrijventerreinen in Hoek van Holland en Ommoord.
- Delfshaven: 16 bedrijfsruimten getransformeerd tot woningen; 77 ondernemingen integraal gecontroleerd; 13 bestuurlijke sluitingen; malafide exploitant van 6 panden aangepakt en een einde aan jarenlange bewonersklachten gemaakt.
- Haven: 109 vangsten door het HARC-team: 18.947 kg cocaïne, 3.378 kg hasj, 241 kg marihuana en 58 kg heroïne in beslag genomen; convenant cameratoezicht afgesloten.

Stedelijke thema's

Drugscriminaliteit

Mede vanwege de haven is Rotterdam een schakelpunt van invoer, doorvoer en handel van cocaïne en andere drugs. Zeer regelmatig treft de politie vuurwapens, verdovende middelen, versnijdingsmiddelen en flinke geldbedragen in panden en auto's aan. De RIEC-partners treden hier gezamenlijk tegen op. In Rotterdam-Zuid is in 2018 ruim 330 kilo harddrugs in beslag genomen. Er zijn 261 hennepkwekerijen ontmanteld in onze stad waarbij 125 bestuurlijke boetes t.w.v. €430.000,- zijn opgelegd. In het kader van een pilot heeft de gemeente meldingen van Meld Misdaad Anoniem (MMA) ontvangen. Tot en met oktober zijn in totaal 480 meldingen ontvangen, waarvan 295 over drugs. Naar aanleiding hiervan zijn integrale acties ingezet.

Omdat drugscriminaliteit regio-overstijgend is, gaan we op dit gebied nog intensiever samenwerken met Amsterdam, Utrecht en Den Haag, maar ook met Antwerpen.

Mede naar aanleiding van Rotterdamse voorbeelden is met ingang van 1 januari 2019 de Opiumwet gewijzigd (Stb. 2018, 481). De wet geeft de burgemeester de bevoegdheid om een pand te sluiten als daar voorwerpen of stoffen worden aangetroffen die duidelijk bestemd zijn voor het telen of bereiden van drugs. Denk daarbij aan bepaalde apparatuur, chemicaliën en versnijdingsmiddelen. Het Rotterdamse beleid is hierop aangepast.

Mensenhandel

De gemeente zet extra in op het gebied van signalering van slachtoffers en daders en het organiseren van de (regionale) zorgcoördinatie. Deze ambities zijn opgenomen in de recent herziene Aanpak Mensenhandel, waarover u op 22 januari 2019 schriftelijk bent geïnformeerd.

De gemeente organiseerde in 2018 een weerbaarheidssessie voor exploitanten in de prostitutiebranche over het herkennen en melden van misstanden, zoals drugsgebruik en mensenhandel. Net zoals vorig jaar zijn 1100 leerlingen en professionals in het onderwijs getraind op signaalherkenning van mensenhandel.

ROT-B-02

Het OM heeft 16 zaken van seksuele uitbuiting op zitting behandeld waaruit 12 veroordelingen zijn gevolgd. In totaal is €134.000,- afgepakt. Bij twee zaken was sprake van minderjarige slachtoffers. Ook is een gezamenlijk strafrechtelijk onderzoek gestart met Roemenië dat tot dusver tot 10 aanhoudingen in Nederland en Roemenië heeft geleid. Verder investeert het OM op de herkenning van signalen van mensenhandel op en rondom Rotterdam The Hague Airport.

We hebben ook aandacht voor mensensmokkel en arbeidsuitbuiting. Mensensmokkel lijkt zich van de ferryhavens steeds meer te verplaatsen naar het stedelijk gebied. Tijdens integrale controles worden regelmatig illegale vreemdelingen werkend aangetroffen. Illegale vreemdelingen zijn goedkope arbeidskrachten voor ondernemers en vaak slachtoffers van arbeidsuitbuiting. Deze vorm van concurrentievervalsing verdringt andere ondernemers en ondermijnt het economisch systeem. Naar aanleiding van de controles heeft Inspectie SZW een strafrechtelijk onderzoek gestart naar 4 locaties en 3 verdachten.

Rotterdam-Zuid

In Rotterdam-Zuid richten we ons op de inhoudelijke thema's: criminogene branches, crimineel vermogen, vastgoed en drugs. Ook het tegengaan van vuurwapengeweld heeft prioriteit.

Criminogene branches

De RIEC-partners werken intensief samen in de strijd tegen malafide ondernemingen die crimineel vermogen witwassen, handelen in verdovende middelen, ruimte bieden aan criminelen om elkaar te ontmoeten of die illegaal gokken toestaan. We zien dat bepaalde branches daarin prominenter naar voren komen. Dit zijn o.a. de horeca, (opkopende) juweliers en belwinkels. In 2018 heeft de aanpak van malafide branches tot 11 bestuurlijke sluitingen geleid. Twee panden worden getransformeerd tot woningen. Ik heb een vergunningplicht opgelegd aan een geldtransactiekantoor en een supermarkt na het herhaaldelijk constateren van illegaal gokken en heling.

Crimineel vermogen en financiële transacties

In 2018 is in Rotterdam beslag gelegd op €15.789.588,- waarvan ruim €3 miljoen door het integraal afpakteam Confisq. Daarnaast zijn tijdens diverse (integrale) controles auto's in beslag genomen en verkocht met een totaalwaarde van €342.360,-. De gemeente verkent samen met het OM, het Rijks Vastgoed Bedrijf en het ministerie van Justitie & Veiligheid (J&V) hoe afgepakt vermogen herbestemd kan worden en terug kan vloeien naar de wijken.

In 2018 zijn meer dan 25 geldtransactiekantoren gecontroleerd. Bij een aantal kantoren zijn verdovende middelen en gestolen rijbewijzen aangetroffen en is illegaal gokken geconstateerd. De RIEC-partners hebben afspraken gemaakt met De Nederlandse Bank (DNB) en de Nederlandse Vereniging van Geldtransactiekantoren (NVGTK) om het toezicht op de branche te versterken. De brancheverenigingheeft bijvoorbeeld kwaliteitseisen opgesteld voor aangesloten providers ten aanzien van de screening van nieuwe agenten.

In Rotterdam-Zuid is tweemaal een Blenderactie (een grootschalige integrale verkeerscontrole) georganiseerd. Hierbij is ruim 70 kilo drugs aangetroffen, zijn 58 auto's (waaronder met verborgen ruimtes) en meerdere wapens in beslag genomen, 17 aanhoudingen verricht, is ruim €100.000,- aan openstaande schulden geïnd en €60.000,- aan crimineel vermogen ter plekke afgepakt. Deze acties zijn vooral gericht op het afpakken van onverklaarbaar vermogen en het zichtbaar optreden in de wijken.

Vastgoed

We pakken malafide pandeigenaren en verhuurders aan, maar zetten ook gezamenlijk in op het voorkomen van vastgoedcriminaliteit. We werken daarin steeds meer samen met private partijen zoals VvE's, bewoners, pandeigenaren en brancheorganisaties zoals NVM en VBO. Het begint met bewustwording: we doen een beroep op de maatschappelijke weerbaarheid en meldingsbereidheid van deze partijen. In 2018 is een voorlichtingsfilm gelanceerd om pandeigenaren bewust te maken van de risico's bij het verhuren van hun pand. Ook geven we pandeigenaren praktische tips om misstanden te voorkomen.

ROT-B-02

Een aantal VvE's heeft bijvoorbeeld camera's in het pand geïnstalleerd, besteedt voortaan meer aandacht aan sociale controle en heeft het toezicht op de parkeergarage verscherpt. Met faciliterende verhuurmakelaars en pandeigenaren zijn bewustwordings- en stopgesprekken gevoerd. Ook heb ik alle 2300 verhuurmakelaars en -bemiddelaars in de stad in een brief geattendeerd op de regels van goede verhuur.

Veel van de misstanden vinden plaats in hoog- en stapelbouw. In de herijkte gemeentelijke Hoogbouwvisie worden regels opgenomen die anonimiteit tegengaan. In nieuw te bouwen hoogbouw komt als eis dat er een knip tussen de parkeergarage en de woonverdiepingen komt. Bewoners komen eerst door een gemeenschappelijke ruimte, zodat ze 'zichtbaar' zijn tot aan het eigen appartement. Hiermee begint anonimiteit pas achter de voordeur.

Wapens de wijk uit
In 2018 zijn 274 vuurwapens en 130 nepvuurwapens (waarvan 80 imitatiewapens en 50 alarmgeweren) inbeslaggenomen. 25 van de 480 ontvangen MMA-meldingen betroffen meldingen over wapens. In Rotterdam-Zuid vinden relatief veel schietpartijen plaats, dit heeft veelal te maken met de handel in drugs. De impact op het veiligheidsgevoel is groot. Buurtbewoners uit de wijken Bloemhof en Hillesluis in Rotterdam-Zuid willen hier een einde aan maken en zijn daarom, met ondersteuning van de gemeente, een online petitie gestart op wapensdewijkuit.nl. Bewoners sporen andere bewoners aan om melding te maken van wapens. Dit succesvolle bewonersinitiatief wordt momenteel in andere delen van het land overgenomen. In het najaar van 2018 heeft de gemeente samen met de initiatiefnemers, Jongerenwerk op Zuid (JOZ) en de politie een Fortnite toernooi georganiseerd om met jongeren het gesprek aan te gaan over wapens en de gevolgen van wapens op de maatschappij.
De gemeente vraagt bij het Rijk aandacht voor meer bestuurlijke bevoegdheden bij het aantreffen van wapens in woningen.

Bedrijventerreinen
Spaanse Polder
Per 1 september 2018 is de vergunningplicht voor de autoverhuurbranche in de Spaanse polder ingevoerd. Uit een analyse van de politie blijkt dat de autoverhuurbranche in het gebied een ernstig gevaar vormt voor het faciliteren van (ondermijnende) criminaliteit. Van de 18 Rotterdamse ondernemers die zijn aangeschreven hebben 10 een vergunning aangevraagd. Op deze aanvragen vindt een Bibob-toets plaats. Vier bedrijven hebben zich als autoverhuurder bij de Kamer van Koophandel uitgeschreven en 4 bedrijven gaven aan geen auto's te verhuren vanuit de Spaanse polder.

In 2018 zijn 3 aanbieders van opslagboxen in de Spaanse Polder integraal gecontroleerd waarbij circa 100 boxen zijn geopend. Er zijn onder andere een wapen, geld, gestolen goederen en benodigdheden voor de teelt van hennep aangetroffen. Op 28 november 2018 hebben de gemeenten Rotterdam en gemeente Schiedam samen met het OM een bijeenkomst georganiseerd voor de opslagbranche. Het doel was om de branche bewust te maken, de publiek-private samenwerking te versterken en hen te bewegen om malafide huurders te weren. Een aantal ondernemers blijkt al de nodige maatregelen te nemen om misbruik van opslagboxen tegen te gaan, bijvoorbeeld door personeel te trainen.

De gemeenten Rotterdam en Schiedam hebben eind 2017 een BOA-convenant gesloten om controle, toezicht en handhaving uniform in te vullen. Ook voeren de twee gemeenten een eenduidig helingbeleid. Overtredingen in het gebied worden op dezelfde manier afgedaan. Sindsdien werken de BOA's regelmatig samen en voeren zij gezamenlijk controles uit in het gebied.

Naast de aanpak van ondermijnende criminaliteit is ook aandacht voor economische ontwikkelingen en goed ondernemerschap. De gemeente organiseerde o.a. een diner voor ondernemers waar zij samen met de gemeente het gesprek zijn aangegaan over de ontwikkelingen en potentie van het gebied. Daarnaast wordt een crimineel pand getransformeerd naar een vernieuwde groothandel in groente en fruit, inclusief proeverij.

Overige bedrijventerreinen
Op basis van ervaringen uit de Spaanse Polder en analyses van het RIEC blijkt dat bedrijventerreinen gelegenheid bieden voor criminelen om onder de radar te opereren. In 2018 zijn 19 panden integraal gecontroleerd in Ommoord en Hoek van Holland. Hier zijn o.a. een growshop, diefstal van gas en elektriciteit en een magazijn met versnijdingsmiddelen aangetroffen. Er is een nieuwe stadsmarinier aangesteld die o.a. aan de slag gaat met bedrijventerreinen op de Noordoever.

Delfshaven
In Delfshaven zijn in 2018 extra stappen gezet in de aanpak van ondermijnende criminaliteit. We hebben aandacht voor een aantal winkelstraten omdat het vermoeden bestaat dat een aantal van deze winkels een dekmantel is voor criminaliteit. Tijdens controles zijn 77 ondernemingen integraal bezocht, dit heeft tot 13 bestuurlijke sluitingen geleid. Daarnaast zijn 4 exploitatie- en drank- en horecavergunningen ingetrokken. De gemeente spreekt vastgoedeigenaren en -beheerders aan op hun verantwoordelijkheid: een eigenaar dient goed onderzoek te doen aan wie hij zijn pand verhuurt en hij wordt gestimuleerd een andere invulling dan detailhandel te overwegen. De gemeente wil winkels concentreren in blokken en meer mogelijkheden bieden voor wonen. Dit voornemen wordt meegenomen in de nieuwe bestemmingsplannen Middelland/Nieuwe Westen en Bospolder-Tussendijken. Om vastgoedeigenaren te begeleiden in het vergunningsproces, is in 2019 een transformatiecoach beschikbaar. Zo bouwen we aan een prettige woon- en winkelomgeving.

Mathenesserweg
De afgelopen twee jaar is veel energie gestoken in de aanpak van de Mathenesserweg en dat heeft effect gehad. Het is weer een beeldbepalende straat met stedenbouwkundige kwaliteit. Met bewoners is een instructie gemaakt, die pandeigenaren handvatten geeft voor het gevelonderhoud. Eigenaren worden betrokken bij het inrichtingsplan van de buitenruimte. Een nieuw bestemmingsplan is in ontwikkeling dat de mogelijkheid biedt om in de plinten woningen toe te staan.
In 2018 zijn 16 bedrijfsruimten getransformeerd naar woningen of is de verbouwing bijna afgerond. Een malafide exploitant van 6 panden is aangepakt en veroordeeld. Na bestuurlijke sluitingen van de panden, heeft de wooncorporatie de huurcontracten ontbonden. Hiermee is een einde gekomen aan jarenlange bewonersklachten.

Haven
In 2018 is de aanpak van ondermijning in de haven verder op de agenda gezet. Dit heeft o.a. tot gevolg gehad dat de minister van J&V extra middelen beschikbaar heeft gesteld voor de aanpak van ondermijnende criminaliteit in de haven. De samenwerking tussen publieke partners onderling en met de private partners is versterkt. Een voorbeeld is het 'Convenant cameratoezicht haven Rotterdam', waaraan de gemeente deelneemt samen met het Havenbedrijf, de Zeehavenpolitie, de Douane, de DCMR en Deltalinqs.
Voor het programma Integere Haven is een vervolgtraject gestart. De komende jaren richten we ons op het beïnvloeden van integer gedrag, veiligheid op het haventerrein, leren van incidenten en effectieve uitwisseling van kennis. Het lopende onderzoek van de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR), naar de aard en omvang van drugsproblematiek in de haven, levert inzichten en handelingsperspectief op voor de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Dit onderzoek wordt voorjaar 2019 afgerond.

Landelijke ontwikkelingen
De aanpak van ondermijnende criminaliteit heeft ook landelijk de aandacht. Vanuit het regeerakkoord is €100 miljoen beschikbaar gesteld, waarvan €11 miljoen voor de integrale aanpak in de regio Rotterdam (brief minister van J&V met kenmerk 2417026). Dit geld zetten we in voor o.a. de haven, de aanpak van vastgoedcriminaliteit en inzicht in financiële stromen.
Voor het afpakken van crimineel vermogen is door het ministerie van J&V een eenmalige bijdrage verleend van €1 miljoen.
Deze middelen geven een extra impuls aan onze aanpak, maar zijn incidenteel.

Omdat de aanpak van ondermijnende criminaliteit om een lange adem vraagt, is structurele financiering nodig. Hiervoor vraag ik landelijk aandacht. Daarnaast maak ik mij sterk voor het opheffen van knelpunten rondom informatiedeling. Samen met ondernemers willen we branches integer houden. Als we een signaal kunnen afgeven over foute contractpartners, exploitanten en huurders, kan criminaliteit effectief worden voorkomen.

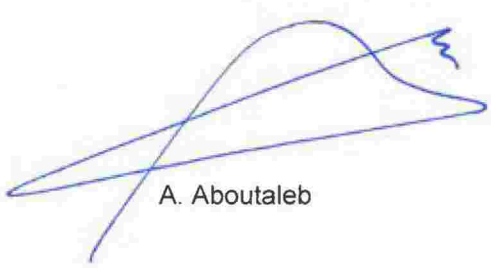
Lokale ontwikkelingen

Met de extra €4,42 miljoen die u jaarlijks beschikbaar heeft gesteld voor de aanpak van ondermijnende criminaliteit intensiveren we de bestuurlijke aanpak. Met de middelen worden toezicht en handhaving versterkt en awareness binnen de gemeente vergroot. Uitgangspunt is dat het geld wijkgericht wordt ingezet. Naar analogie van de henneptrein start in 2019 een ondermijningstrein; een multidisciplinair gemeentelijk team waarbij partners zoals de politie, Stedin en de NVWA aansluiten en systematisch panden bezoeken en controleren. Daarnaast wordt extra ingezet op de wijkgerichte aanpak in Rotterdam-West. Ook start in 2019 een rigoureuze transformatie van de Beijerlandselaan en de Groene Hilledijk. De Alliantie Hand in Hand zet zich daar de komende twaalf jaar in voor een eerlijke economie en een aantrekkelijk woonklimaat. Ik nodig u graag uit om dit jaar een werkbezoek af te leggen waarbij u wordt meegenomen in de aanpak.

Tot slot

De Rotterdamse aanpak van ondermijnende criminaliteit is toonaangevend. In de afgelopen jaren hebben we beter zicht op de problematiek gekregen en is veel tot stand gebracht. We zijn er echter nog lang niet. Ondermijnende criminaliteit zit in de haarvaten van onze samenleving en vergt een stevige, langdurige en effectieve aanpak. De komende jaren zetten we de aanpak voort, waarbij we werken aan het vergroten van de maatschappelijke weerbaarheid en een daadkrachtiger bestuurlijk optreden. Het is van belang dat de minister en de wetgever ons van structurele middelen en goede instrumenten voorzien en belemmeringen in de aanpak wegnemen. De komende jaren blijven we samen met de RIEC-partners werken aan een eerlijk, integer en veilig Rotterdam.

De burgemeester,

A. Aboutaleb